

Hea klient!

Jõudluskontrollil on Eestis juba nii pikk traditsioon, et meil on igal aastal väike juubeliaasta. JKK Sõnumite esimene number ilmus aprillis 2004 ning sellest ajast on ilmunissagedusega 4 korda aastas (jaanuar, aprill, juuli, oktoober) saadetud Sõnumid nii piimaveise-, lihaveise- kui ka seakasvatajatele. Kui JKK Sõnumite välisküljed on kõigile loomakasvatajatele olnud sarnased, siis sisuküljed on liigispetsiifilised. Eelmisel aastal tegime Jõudluskontrolli Keskuses otsuse, et nüüd, 10 aastat hiljem, muudame JKK Sõnumite ilmunissagedust ning käesolevast aastast alates ilmub meie kliendileht kolm korda aastas (märts, juuli, november). Praeguse numbri lugejad märkavad kindlasti, et märtsis ilmuv number annab meile hea võimaluse anda värske ülevaade eelmise aasta tulemustest.

Lisaks JKK Sõnumitele on meil sellel aastal veel, mida meenutada – veiste märgistamisega alustasime Eestis 20 aastat tagasi ja valdav osa loomakasvatajaid peab loomade märgistamist loomulikuks ja ka oma karja arvepidamisel vajalikuks. Märgistamise juurutamisel oli oluline roll ka Jõudluskontrolli Keskuse väliteenistuse osakonnal, mis loodi samuti 20 aastat tagasi.

Kui tervituse alguses mainisin jõudluskontrolli pikka ajalugu Eestis, siis käeoleval aastal möödub 105 aastat esimesest jõudluskontrolli organisatsiooni (karjakontrolli osakond) loomisest Vändra Põllumeeste Seltsi juurde.

Ja Pärnumaale läks jaanuari lõpus ka kogu JKK pere, kui külastas OÜ Halinga kutsel piimafarmi, et tutvuda lähemalt nii inimestega, kes jõudluskontrolli andmeid koguvad kui ka kaasaegse lauda võimaluste ja töökorraldusega lüpsiplatsil. Farmipere tutvustas oma kordaminekuid ja tulevikuplaane ning viis JKK töötajad veiste endiga tutvuma. Huvi oli vastastikune ja heatahtlik ning meelde jääv kõigile osapooltele. Suur tänu OÜ Halinga rahvale võõrustamise eest!

Kaivo Ilves

Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Uudised**2013. aasta jõudluskontrolli tulemused**

1. jaanuaril 2014 oli piimaveiste jõudluskontrollis 764 karja 92 134 lehmagaga, mis moodustab 95% Eesti lehmadest. Aastaga vähenes karjade arv 69 võrra, kuid lehmade arv suurenes 1860 võrra.

2013. aastal saadi aastalehma kohta 8416 kg piima. See on 357 kilogrammi rohkem kui 2012. a. Eesti holsteini tõugu lehmade piimatoodang oli 8611 kg, eesti punast tõugu lehmadel 7820 kg ja eesti maatõugu lehmadel 4697 kg.

Keskmine somaatiliste rakkude arv piimas (SRA) on võrreldes 2012. aastaga märgatavalt paranenud. Kui 2012. a oli SRA 369 000/ml, siis 2013. a juba 339 000/ml.

Lihaveiste jõudluskontrollis oli 1.01.2014 seisuga 373 karja 27 299 veisega. Eelmise aasta algusega võrreldes on jõudluskontrollis olevate lihaveiste arv suurenenud 3792 veise võrra. Puhtatõulisi lihaveiseid oli 8040, mis on 2318 võrra rohkem kui aasta tagasi. Kõige rohkem on jõudluskontrollis aberdiinanguse tõugu (6931), limusiini (6289) ja herefordi (4924) tõugu lihaveiseid.

Sigade jõudluskontrollis oli aastavahetusel 32 seafarmi ja 14 758 siga. Võrreldes eelmise aasta algusega on sigade arv vähenenud 524 sea võrra, kuid tootmistulemused on paranenud. Pesakonnas sündis kokku 12,7 põrsast (+0,1), neist elusalt 11,8 (+0,1). Nooremise pesakonnas sündis elusalt 11,1 (+0,2) ja korduvalt poeginud emise pesakonnas 12 põrsast (+0,1). Pesakonnas võõrutati 10,3 põrsast, mis on 0,1 põrsast rohkem kui aasta tagasi. Aastaemise kohta sündis elusalt 26,2 (+0,4) põrsast ning võõrutati 23,3 (+0,8) põrsast rohkem kui 2012. a. Imikpõrsastest hukkus 11,4%, mis on samuti vähenenud. Stabiilsus on saavutatud esmaseemendus- ja esmapoegimisvanuse ning vabaperioodi osas.

Kontroll-lüpsi teenus lüpsirobotifarmides

JKK pakub uue teenusena kontroll-lüpsi seadme renti ja kontroll-lüpsi läbiviimise teenust DeLivali lüpsiroboteid kasutavatele farmidele. Praegu on JKKl kontroll-lüpsi tegemiseks kaks DeLivali kontroll-lüpsi seadet. Farm saab valida, kas ta rendib

seadmeid ja teeb kõik kontroll-lüpsi toimingud ise või vajab JKK töötaja abi seadme töölepanekul ja äravõtmisel ning kontroll-lüpsi andmete edastamisel. Sellest, millises mahus teenust kasutatakse, sõltub ka teenuse hind.

Paljud farmid on endale koos robotitega kontroll-lüpsi seadmed soetanud, kuid uute robotite ostjatele annab JKK teenus võimaluse sellest investeringust loobuda.

Labor akrediteeritud

JKK analüüside labor on akrediteeritud 1999. aastast. Iga viie aasta tagant kontrollib Eesti Akrediteerimiskeskus uushindamiste käigus labori vastavust akrediteerimisnõuetele, nii ka käesoleval aastal, kui täitus järjekordne viisaastak viimasest hindamisest. Uushindamise käigus assessorid mittevastavusi ei leidnud ja labor tunnustati jätkuvalt nõuetele vastavaks. Uushindamiste vahelisel perioodil kontrollitakse labori tööd kord aastas toimuvatel järelevalvevisiitidel.

JKK veebileht

2013. a detsembris võttis JKK kasutusele uue kodulehe. Eelmine koduleht pärines 2001. aastast ning selle tehniline lahendus hakkas info avaldamist piirama.

Praegusel lehel on mitu uuendust, mis teevad kasutajate elu lihtsamaks.

- Nüüd on võimalik ühekordse sisselogimisega kasutada erinevaid rakendusi, nt saab liikuda Vissukese ja Liisu vahel. Erand on piimatööstuste proovitulemuste vaatamine, see rakendus vajab eraldi kasutajatunnustega sisselogimist. Tuletame meelde, et piimaproovide tulemusi saab vaadata ka Vissukeses. Selle seadistamiseks tuleb Vissukese menüüs avada Seaded ning sisestada sinna proovide vaatamiseks väljaantud kasutajanimi ja salasõna.

- Väljalogimiseks ei piisa veebilehitseja sulgemisest, tarvis on kasutada linki "logi välja".

- Seakasvatajatel on nüüdsest võimalik muuta ise Possu salasõna.

- Uuel kodulehel on võimalik infot otsida ning parempoolne menüü on teinud rakenduste leidmise lihtsamaks.

Piimaveiste jõudluskontrolli tulemustest 2013. aastal

1. jaanuaril 2014 oli jõudluskontrollis 92 134 lehma, mis moodustab 95% Eesti lehmadest. Võrreldes 2013. aasta algusega suurenes lehmade arv 1860 võrra. Eesti holsteini tõugu lehmi oli karjas 72 916 (79,1%), eesti punast tõugu lehmi 18 401 (20,0%), eesti maatõugu lehmi 435 (0,5%) ning muud tõugu lehmi 382 (0,4%).

Kõige enam oli lehmi Järvamaal (13 728), Lääne-Virumaal (11 002) ja Jõgevamaal (10 322). Kõige väiksem oli lehmade arv Hiiumaal – 523 ja Ida-Virumaal – 1897. Lehmade arv kasvas kõige rohkem Järvamaal (+423), Jõgevamaal (+346) ja Pärnumaal (+318). Läänemaal ja Võrumaal lehmade arv vähenes vastavalt 88 ja 15 võrra.

1. jaanuaril 2014 oli jõudluskontrollis 764 piimakarja. Aastaga vähenes karjade arv 69 võrra. Viljandimaal on 10 karja vähem kui aasta varem, kaheksa karja vähem on Harju- ja Raplomaal.

Jõudluskontrolli lõpetasid peamiselt väiksemad karjad. Kuni 10 lehmaga karjade arv vähenes 41 karja võrra, 11–50 lehmaga karjade arv 20 ja 51–100pealiste karjade arv 14 võrra. Rohkem kui 100 lehmaga karjade arv seevastu suurenes 6 võrra.

Keskmine karja suurus oli aastavahetusel 121 lehma (aasta tagasi 108 lehma, 10 aastat tagasi, 2003. aastal 38 lehma). Suurimad karjad on Järvamaal keskmiselt 225 lehmaga, Jõgevamaal 206 ja Tartumaal 163 lehmaga, väikseimad karjad Hiiumaal 31 lehmaga ning Võrumaal 67 lehmaga.

Piimatoodang suureneb jätkuvalt. 2013. a saadi aastalehma kohta 8416 kg piima, mis on 357 kilogrammi rohkem kui 2012. a. Eesti holsteini tõugu lehmad andsid 8611 kg piima (+379 kg võrreldes 2012. a) ja eesti punast tõugu lehmad 7820 kg (+281 kg). Eesti maatõugu lehmade piimatoodang suurenes 146 kg võrra, lehma kohta saadi 4697 kg piima.

Maakondadest oli parim Tartumaa 9558 kilogrammiga lehma kohta. See on 450 kg enam kui 2012. a. Eesti keskmise toodangu ületasid ka Põlvamaa (8985 kg), Lääne-Virumaa (8712 kg), Järvamaa (8648 kg), Raplomaal (8553 kg) ja Jõgevamaa (8461 kg). Nendes maakondades suurenes piimatoodang vastavalt 464 kg, 375 kg, 494 kg, 363 kg ja 218 kg. Kõige madalam oli Hiiumaa lehmade piimatoodang 4893 kg. See on 56 kg võrra väiksem kui 2012. aastal.

Parimate karjade piimatoodang lehma kohta oli suurem kui 12 000 kg. Soone Farm OÜ lehmad lüpsid 12 386 kg ja Lea Puuri lehmad 12 330 kg. Rõõm on tõdeda, et kõigi suurusgruppide parimad said lehma kohta rohkem kui 10 000 kg piima.

Seitsme lehma 305-päevase laktatsiooni piimatoodang oli üle 18 000 kg. AS Tartu Agro lehmad Õne, Jeffy ja 8221629 andsid vastavalt 18 917 kg (4. lakt.), 18 391 (3. lakt.) ja 18 176 kg (3. lakt.) piima. Kõljala POÜ (Saaremaa) lehm Noore 2. laktatsiooni toodang oli 18 374 kg ja OÜ Männiku Piim (Tartumaa) lehm 9343368 toodang 18 291 kg (3. lakt.). Kõik eelpoolnimetatud on eesti holsteini tõugu lehmad. Eesti punast tõugu lehmade laktatsioonirekordi viis üle 18 tonni Kõljala POÜ lehm Miilas, kelle 4. laktatsiooni toodang oli 18 189 kg.

Põhjalikumaid andmeid parimate lehmade tulemuste kohta on võimalik vaadata veebist www.jkkeskus.ee/jkk/piimaveised/statistika/rekordlehmad.html.

Eesti maatõugu lehmade parim oli Lea Puuri (Viljandimaa) lehm Pipi 10 120 kg-ga (3. lakt.). Tubli tulemuse sai ka Massiaru POÜ (Pärnumaa) lehm Pung, kes 7. laktatsioonil lüpsis 9877 kg.

Üle 100 tonni piima eluajal on Eestis läbi aegade saadud 18 lehmalt. 2013. aastal ületati aastaid OÜ Estonia (Järvamaa) lehm Eta nimel olnud elueatoodangute rekord. AS Tartu Agro lehm Jacqueline oli 2013. aasta lõpuks lüpsnud 140 491 kg piima, mis ületab Eta rekordi 10 784 kilogrammiga. Praeguseks 11-aastane Jacqueline lüpsab 8. laktatsiooni. Soovime talle head tervist, et ta kaua karjas püsiks.

Uuenesid ka eesti punase tõu ja eesti maatõu rekordid. Kõpu PM OÜ lehm Mustik on esimene, kes eesti punast tõugu lehmadest ületas 100 000 piiri. Mustiku elueatoodang oli 2013. a lõpu seisuga 102 318 kg. Parim maatõugu lehm on OÜ Saare Maakari lehm Ürdi, kes eluajal lüpsis kokku 74 573 kg.

Paljude karjade järjepidev töö piima kvaliteedi ja udara tervise parandamisel on vilja kandnud. Keskmine somaatiliste rakkude arv piimas (SRA) on võrreldes 2012. aastaga märgatavalt paranenud. Kui 2012. aastal oli SRA 369 000/ml, siis 2013. aastal juba 339 000/ml. Kontroll-lüpside põhjal oli SRA kõige kõrgem suvekuudel: juunis 364 000/ml, juulis 365 000/ml ja augustis 374 000/ml. Parimad näitajad olid detsembris, kus SRA oli 312 000/ml.

Võrreldes kolme peamist piimatõugu, olid parimad eesti holsteini tõugu lehmad, kelle keskmine SRA oli 338 000/ml. Neile ei jäänud väga palju alla ka eesti punast tõugu lehmad (SRA 341 000/ml). Eesti maatõugu lehmade SRA oli 546 000/ml. See on siiski palju parem kui 2012. a, kus see näitaja oli 627 000/ml. Maakondadest on taas parimad tulemused Raplomaal ja Saaremaal, kus keskmine SRA oli vastavalt 265 000/ml ja 289 000/ml (2012. a 303 000/ml ja 308 000/ml). Rohkem probleeme oli Pärnumaal ja Jõgevamaal, kus SRA oli 401 000/ml ja 384 000/ml.

Tabel 1. Parimad karjad piima rasva- ja valgutoodangu järgi 2013. aastal

Omanik	Maa-kond	Aasta-lehmi	Piima kg	Rasva		Valku		R+V kg
				%	kg	%	kg	
3–7 aastalehma								
1. Aimar Arusalu	Järva	5	10222	4,03	412	3,51	359	771
2. Aleks Tuisk	Rapla	6	10345	3,55	368	3,55	367	735
3. Rein Aru	Jõgeva	6	9234	4,37	403	3,31	305	709
8–20 aastalehma								
1. Väandra Vara OÜ	Pärnu	8	10878	3,76	409	3,34	363	772
2. Mati Ilves	Võru	16	9008	4,41	397	3,46	312	709
3. Vallo Allingu	Jõgeva	19	9562	4,00	383	3,25	310	693
21–50 aastalehma								
1. Lea Puur	Viljandi	31	12330	3,74	461	3,38	417	878
2. Tiia Parm	Võru	24	10049	4,29	432	3,50	352	783
3. Külaoru Vili OÜ	Võru	29	10712	3,61	386	3,34	358	744
51–100 aastalehma								
1. Aivi Kuutok	Järva	96	10044	4,12	414	3,25	326	740
2. Põllema Saare OÜ	Järva	60	9627	4,10	394	3,30	317	712
3. Kunnar Kuusmik	Ida-Viru	71	10046	3,72	374	3,32	333	707
Üle 100 aastalehma								
1. Soone Farm OÜ	Tartu	208	12386	3,67	455	3,30	408	863
2. Torma POÜ	Jõgeva	634	11040	4,19	463	3,37	373	836
3. AS Tartu Agro	Tartu	1257	11425	3,83	437	3,38	386	823

Parimad karjad SRA järgi:

3–10 aastalehmaga karjad: Ülo Kuusik Põlvamaalt (4 lehma, SRA 53 000), Lembit Tondi Raplamaalt (3 lehma, SRA 77 000), Arli Lember Saaremaalt (6 lehma, SRA 78 000), Paul Karlep Pärnumaalt (8 lehma, SRA 80 000), Lille Vindi Tartumaalt (9 lehma, SRA 98 000).

11–100 aastalehmaga karjad: Einar Sõmer Jõgevamaalt (31 lehma, SRA 97 000), Maili Põldaru Pärnumaalt (17 lehma, SRA 102 000), Vaike Torop Põlvamaalt (22 lehma, SRA 105 000), Jaan Kesküla Saaremaalt (16 lehma, SRA 105 000), Harri Tuisk Pärnumaalt (27 lehma, SRA 107 000).

Üle 100 aastalehmaga karjad: Eerika Farm OÜ Tartumaa (149 lehma, SRA 123 000), AS Terrax Tartumaalt (213 lehma, SRA 133 000), Hiiumaa Agro OÜ Hiiumaalt (151 lehma, SRA 142 000), AS Teedla Mõis Tartumaalt (303 lehma, SRA 145 000), Indrek Haamer Saaremaalt (121 lehma, SRA 146 000).

Lehmade esimese poegimise vanus noorenes taas veidi – esmaspoeginud olid keskmiselt 27,3 kuu vanused (2012. aastal 27,5). Kõige nooremad esmaspoeginud olid Põlva- ja Tartumaalt (26,2 ja 26,3 kuud), vanimad Hiiumaalt (31,6 kuud).

Kinnisperiood oli sarnaselt 2012. aastale keskmiselt 70 päeva pikkune, kuid uuslüksiperiood ja poegimisvahemik on veidi lühenenud. Uuslüksiperiood oli 2013. aastal 138 päeva, mis on eelmise aastaga võrreldes 2 päeva lühem. Poegimisvahemik oli samuti 2 päeva lühem kui eelnenud aastal – 419 päeva.

2013. aastal registreeriti 93 978 poegimist, millest 30 239 olid esmaspoegimised. Jõudluskontrollikarjades sündis 88 718 vasikat, mis on 1434 võrra rohkem kui 2012. aastal. 50,7% sündinud vasikatest olid pullikud ja 49,3% lehmvasikad. Surnultsünniga lõppes 7,2% poegimistest – 11,0% esmaspoegimistest ning 5,5% korduvalt poegimistest. Kaksikud pullvasikad sündisid 733 poegimisel, kaksikud lehmvasikad 673 poegimisel ja erisoolised kaksikud 1240 poegimisel. Mitmikuid registreeriti kaheksal korral.

Karjast läks välja 27 588 lehma, mis on 256 võrra vähem kui 2012. aastal. Peamised praakimise põhjused olid eelmise aastaga sarnased: esimesel kohal udarahaigused ja -vead (20,5%), järgnesid sigimisprobleemid (19,0%) ning jäsemete haigused ja vead (16,3%). Keskmise väljamineku vanus oli 5 aastat ja 4 kuud. Kõige nooremad olid madala toodangu tõttu praagitud lehmad (4 aastat ja 8 kuud).

Põhjalikum info jõudluskontrolli tulemustest on aprillis ilmuvas jõudluskontrolli aastaraamatus ning JKK veebilehel.

Aire Pentjärv
väliteenistuse juhataja

Parimad karjakasvatajad valitud

Maaelu Edendamise Sihtasutuse eestvedamisel valitakse igal aastal parim piimakarjakasvataja ja parim lihakarjakasvataja. Esimest korda anti aunimetus juba 2000. a. Esimestel aastatel anti aunimetus ainult parimatele piimakarjakasvatajale kahes kategoorias: 21–100 lehmaga kari ning üle 100 lehmaga kari. Aastal 2006 viidi sisse muudatus ning sellest ajast alates valitakse välja parim piimakarjakasvataja ning parim lihakarjakasvataja. Parima valimine toimub küll MESi eestvedamisel, kuid valimise protsessis osalevad lisaks JKKle ka Põllumajandusministerium, ETKÜ, VTA ning EMÜ Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatusteaduste instituut.

Heameelt valmistab asjaolu, et parimate valimisel väärtustatakse osalemist jõudluskontrollis ning jõudluskontrolli tulemust, kuid ka tõsiasia, et parima väljavõtte muutub iga aastaga karjade ühtlaselt hea taseme tõttu järjest keerulisemaks. Viimast

tõestab seik, et käesoleval aastal oli finalistide hulgas kolm piimakarjakasvatajat ning kolm lihakarjakasvatajat ning kõigest finalistidest viis olid juba varasematel aastatelgi finalistide nimekirjas esinenud.

2013. aasta parimaks piimakarjakasvatajaks valiti Ilmar Teevet Väandra OÜst ning parimaks lihakarjakasvatajaks Jane Mättik. Parimatele karjakasvatajatele jääb sündmust meenutama pronksist pullvasikas, mis anti üle 25. veebruaril PÕM-is.

Kaivo Ilves
direktor

Veebiteenused piimaveisekasvatajatele

Laiemas mõttes tähendab veebiteenus n-ö harilikku veebi selle erinevusega, et veebiaadresside avamist ja vormide täitmist teeb programm ning tulemusi loeb ja kasutab samuti programm, mitte inimene. Teisisõnu, veebiteenus tähendab arvutite omavahelist suhtlemist ja andmevahetust üle hariliku veebi. Veebiteenuse pakutavad veebimeetodid on justkui ehituskivid, mida programmeerija saab hõlpsasti välja kutsuda ja kasutada, et oma rakenduste ülesehitamisel kasutada andmeid ja protseduure, mis asuvad veebi ühendatud teistes arvutites.

JKK kasutab ise veebiteenuseid juba praegu laialdaselt oma infosüsteemide ülesehitamisel. Näiteks veebiteenuste kasutamisel põhineb sisselogimine mobiil-ID kaudu, lühisõnumite SMSide saatmine, andmevahetus ja andmete sünkroniseerimine PRIAga. Veebiteenuse kasutamise saab mõningatel juhtudel täielikult automatiseerida – nii toimib SMSi saatmine klientidele ja andmete sünkroniseerimine JKK ja PRIA vahel ilma inimese vahelesekumiseteta. Veebiteenuse käivitamine saab toimuda ka kasutaja enda algatusel, näiteks loomade märgistamise andmete saatmisel PRIAsse peab Vissukese kasutaja valima välja loomad ja vajutama vastavale nupule, aga andmevahetus JKK ja PRIA serveri vahel toimub PRIA pakutud veebiteenust kasutades.

JKK teeb veebiteenuste arenduses esimesi samme ja pakub piimaveisekasvatajatele kahte teenust:

- getMilkings – kontroll-lüpside vastuste saamiseks,
- getTankSamples – meiereiproovide vastuste saamiseks.

Ettepanek nende teenuste arenduse kohta tuli meile meeldiva üllatusena ühe farmiarvuti programmeerijalt ja nüüd on asi jõudnud nii kaugele, et kolm piimaveisekasvatajat kasutavad neid veebiteenuseid regulaarselt. Võib küsida, et mis selles siis eriline on? Kontroll-lüpsi andmeid saab Vissukeses ju nii Exceli kui XML-formaadis alla laadida ja mõningate täiendavate sammudega saab need ka farmiarvutisse integreerida. Kuid see on aega ja täpsust nõudev protsess, mis eeldab inimese vahelesekumist. Veebiteenuse abil on võimalik automatiseerida nende andmete saamine JKK serverist oma farmi arvutisse. See töö eeldab programmeerimist, vajalikud õpetussõnad leiab www.jkkeskus.ee/jkk/piimaveised/veebiteenused.html.

Pole vähimatki kahtlust, et JKK serverite ja farmiarvutite vahel on palju võimalusi täiendavate veebiteenuste rakendamiseks, ettepanekud nende loomiseks peavad tulema kohapealt, farmi vajaduste põhjal.

Kalle Pedastsaar
direktori asetäitja IT alal

Tähelepanu

Ka sel kevadel korraldab JKK koos ETKÜga piirkondades infopäevad, mis toimuvad aprillis ja mais. Teave päevade kava ning toimumisaegade ja -paikade kohta avaldatakse JKK kodulehel.

20 aastat veiste kõrvamärke Eestis

1994. a võeti JKK initsiatiivil Eestis kasutusele esimesed veiste kõrvamärgid, mis kandsid looma kordumatut registrinumbrist. Kõrvamärgid olid kollasest plastikust ja neile oli musta värviga trükitud Eesti ISO-kood EST ja 10-kohaline registrinumber. Esimene partii veiste kõrvamärke saabus JKKsse 1994. a aprillis.

Enne kõrvamärkide kasutuselevõttu oli peamiseks märgistamisviisiks sälkimine, mis sobis sellisel puhul, kui loomad palju ühest karjast teise ei liikunud. Karjasiseselt jälgiti, et üheaegselt ei oleks karjas kahte sama numbriga looma ja süsteem toimis. Erastamise järel, kus suurmajandid lagunesid ja loomad liikusid ühest karjast teise, vana süsteem enam ei sobinud, sest sama inventarinumbriga loomi võis erinevatest karjadest ühte kokku juhtuda. Täpse info saamine andmebaasi nõudis suurt tööd. 1993. aastaks oli ka selge, et ELi veterinaarnõuded võivad rakenduda Eestile juba enne liitumist, kui Eesti soovib tooteid ELi ekspordida (T. Vares "Reformide ja muudatuste aeg jõudluskontrollis 1993–1997").

Esimene märgistamist reguleeriv seadusandlik akt anti välja 1995. a. See nõudis kõigi alates augustist 1995 sündinud veiste märgistamist kõrvamärgiga, mis kannab kümnekohalist registreerimisnumbrit. Kõrvamärk tuli looma kõrva panna kuue nädala jooksul pärast sündi. Alates 1.01.1996 oli keelatud veterinaartõendite väljastamine loomadele, kes olid märgistamata ja registreerimata.

Kõrvamärkide kasutuselevõtt karjades ei läinud kergelt. Oli palju initsiatiivikaid jõudluskontrollikarju, kus kõrvamärgid kiiresti kasutusele võeti ja leiti, et nii nummerdada kui numbrit kõrvamärgilt lugeda on palju lihtsam, kui sälkida ja sälke lugeda. Kindluse mõttes kasutati esialgu siiski mitmeid märgistamisviise samaaegselt. Samas puudus tihti veterinaaride tugi ja kõrvamärke peeti kalliks.

Probleeme esines ka kõrvamärkide ja märgistamistangidega – mõne kõrvamärgipartii puhul kustusid numbrid kiiresti, kõrvamärgid purunesid kergesti, tangidel murdusid või kõverduisid nõelad jne. Vahel ei jõudnud informatsioon märgistatud loomast JKK andmebaasi – loom küll märgistati, kuid sellest ei teatatud.

Probleemidest hoolimata oli 1998. a lõpuks Eestis 78% veistest identifitseeritud. Enamasti olid need jõudluskontrollikarjade loomad. Kui hakati maksma otsetoetusi, kus üheks toetuse saamise tingimuseks oli loomade märgistamine, algas aktiivne märgistamine ka teistes karjades.

Kui algusaastatel märgistati veis vaid ühe kõrvamärgiga, siis 2000. aastast pannakse veistele registrinumbriga kõrvamärk mõlemasse kõrva.

Alates 1999. aastast pakub JKK kõrvamärke ka sigade, lammaste ja kitsede märgistamiseks.

Praegu, 20 aastat hiljem, on lisaks plasmärkidele loomapidajatel võimalik kasutada ka elektroonilisi kõrvamärke (EID-märgid). JKK pakub loomade märgistamiseks mitmeid erinevaid kõrvamärke/kõrvamärgikomplekte (veiste märgistamiseks 8, lammaste märgistamiseks 6, kitsede märgistamiseks 4, sigade märgistamiseks 3). Märgistamistarvete valikus on 6 erinevat märgistamistangid ja samuti EID-märkide lugejad.

Muhedat

Müügimees koputab seakasvatustalule uksele. Avama tõtanud perenaisega ta pikka juttu ei tee, vaid uurib, kas ta peremehega saaks rääkida.

“Ta on kuskil sigalas toimetamas praegu,” teatab perenaine.

“Kuidas ma ta sealt üles leian?”

“See on lihtne, tal on habe ja ta kannab sonimütsi!”

Väliskülalised JKKs

Eelmise aasta sügisel võõrustas JKK mitmeid õppimishimulisi väliskülalisi. Oktoobri alguses oli külas TAIEXi (tehnilise abi ja informatsiooni vahetamise programm) raames delegatsioon Armeenias. JKK ülesandeks oli tutvustada külalistele Eestis toimivat loomade märgistamisüsteemi. Delegatsioon oli kolmeliikmeline ja kõige olulisemaks liikmeks oli Armeenia Veterinaarinspektsiooni juht. Lisaks JKK inimestele kohtusid külalised ka PRIA, VTA, Eesti Maaülikooli, ETKÜ, ESTONIAN-ACB-VIANCO OÜ ja DeLaval OÜ töötajatega. Projekti raames oli plaanis külastada ka Saaremaa loomapidajaid (Saaremaa Ökoküla AS ja Kärla PÜ), kuid kahjuks tuli ajapuuduse tõttu plaane muuta ning käia Tartule lähemal asuvas farmis. Täname OÜ Haage Agrot, kus külalised said näha vasikatele kõrvamärkide panemist.

Novembri keskel ootas JKKd suurem väljakutse, sest siis oli võõrustada 12 inimest, kes tulid erinevatest riikidest (Armeenia, Gruusia, Makedoonia, Moldova, Montenegro, Serbia, Ukraina, Valgevene ja Venemaa). Ürituse tegi keerulisemaks asjaolu, et kasutusel oli kaks erinevat töökeelt ning külalised valdasid vaid ühte – kas inglise või vene keelt. See projekt toimus FAO (toidu ja põllumajanduse organisatsioon) tellimisel ja koolituse teemaks oli piimaveiste jõudluskontrolli läbiviimine. Nädala jooksul käidi läbi kõik jõudluskontrolli etapid alates registreerimisest kuni loomade geneetilise hindamiseni. Lisaks teoreetilistele ettekannetele tutvustati ka jõudluskontrolli praktilist poolt – vaadati kontrolllõpsi kahes farmis (Sadala Piim OÜ ja Veskimäe AS), külastati JKK piimalaborit ning andmetöötlaste osakonda.

Projektidele tagasi vaadates leiame, et mõlemad õnnestusid ning mis peamine – külalised jäid nähtuga rahule.

Tööjuubilarid

22. jaanuaril oli 35. tööjuubel analüüside laboratooriumi analüütik **Toomas Vainil**.

18. märtsil on 15. tööjuubel pearaamatupidaja **Kadri Hermitsal**.

22. mail on 30. tööjuubel Lääne, Põlva, Rapla ja Tartu maakonna klienditeenindaja **Tea Kivimaal**.

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Teaduse 2 II korrus, Saku	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Mäe 2, Käina	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Virumaa	Viru 5a II korrus, Jõhvi	gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Ravila 10, Jõgeva	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Pärnu 58 II korrus, Paide	gsm 524 0147	K 9.30-13.30
Lääne-Virumaa	Neffi 2, Piira, Lääne-Viru mk	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Jaani 10 II korrus, Haapsalu	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Puuri tee 1, Põlva	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Kuusiku tee 6, Rapla	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Kohtu 10, Kuressaare	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Kreutzvaldi 48A-215, Tartu	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Aia 17-202, Valga	gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Liiva 11 II korrus, Võru	gsm 520 6231	T 10.00-13.00